

सदृशं ललितादिकमवगमयत् कटाक्षविचेपादेः कुवलयमाला-
देश्च विम्बप्रतिम्बभावं बोधयति । यथा वा ।

“प्रयाणे तव राजेन्द्र मुक्ता वैरिमृगीदृशां ।

राजहंसगतिः पद्मामाननेन शशिक्षुतिः” ॥

अत्र पादाभ्यामसम्बद्धराजहंसगतेऽस्यागोऽनुपपन्न इति तयो-
स्तत्सम्बन्धः कल्प्यते, स चासम्भवन् राजहंसगतिमिव गतिं बोध-
यति । अनेकवाक्यगा यथा ।

“इदं किलाव्याजमनोहरं वपु-

स्तपःक्षमं साधयितुं य इच्छति ।

ध्रुवं स नीलोत्पलपत्रधारया

शमीलतां केतुमृषिर्यवस्यति” ॥

अत्र यत्तच्छब्दनिर्दिष्टवाक्यार्थयोरभेदेनान्वयोऽनुपपद्य-
मानस्तादृशवपुस्तपःक्षमत्वसाधनेच्छा नीलोत्पलपत्रधारया
शमीलताकेदनेच्छेवेति विम्बप्रतिविम्बभावे पर्यवस्यति । यथा वा ।

“जन्मेदं बन्ध्यतां नीतं भवभोगोपलिप्सया ।

काचमूल्येन विक्रीतो हन्त चिन्तामणिर्मया” ॥

अत्र भवभोगलोभेन जन्मनो व्यर्थतानयनं काचमूल्येन चि-
न्तामणिविक्रय इवेति पर्यवसानं । एवं ।

“क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः ।

तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरं” ॥

अत्र मन्मत्या सूर्यवंशवर्णनमुडुपेन सागरतरणमिवेति पर्य-
वसानं । इयं क्वचिदुपमेयवृत्तस्योपमानेऽसम्भवेऽपि भवति ।